

DARKO M. MARKOVIĆ*

Univerzitet Privredna akademija u Noom Sadu
Fakultet za evropske pravno političke studije
Novi Sad, Srbija

MINA ZIROJEVIĆ†

Institut za uporedno pravo
Beograd, Srbija

ĆUTANJE IZMEĐU LJUBAVI I STRAHA, ZAŠTO ŽRTVE NASILJA ĆUTE

Skoro svaki novi slučaj interpersonalnog nasilja koje je trajalo u dužem vremenskom roku, ili se dogodilo samo jednom, u oba slučaja sa ćutanjem žrtve kao propratnom posledicom, izaziva lavinu pitanja javnosti – zašto je žrtva ćutala, odnosno šta je čekala, zašto nije odmah prijavila. Premda se u operativnom radu policije, kao i u sledejućem procesu pred sudom, vodi računa o osetljivosti žrtve nasilja, naročito kada je reč o seksualnom nasilju, kao i o nasilju bilo koje vrste nad decom, slično pitanje je praktično neizbežno. Čak i kada nisu izrečena u okrivljujućem tonu, ovakva pitanja direktno vode u sekundarnu viktimizaciju i multipliciranje negativnih posledica prouzrokovanih nasiljem. Nauka nije ostala nema i kroz prizmu različitih naučnih disciplina daju se objašnjenja koja kao uzroke ćutanja žrtve ističu strah i, sa njim u vezi, prisilno pokoravanje. Takođe, kao čest uzrok, posebno kada je reč o partnerskom nasilju i svakom obliku seksualnog nasilja, ističe se prihvatanje ili stid da se o takvom nasilju govori usled zastarelih običaja, kulturoloških, antropoloških i religijskih obrazaca ponašanja, kao i uverenja da se trpljenjem torture velikodušno žrtvuje u interesu porodice. I pre nego što se pristupi dubljem istraživanju ovog fenomena, bez obzira da li je ono psihološkog, sociološkog, kriminološkog ili nekog drugog karaktera, strah se nameće kao generalni uzrok. Ipak, sama činjenica, i ne samo ona, da kod određene kategorije

* darko.markovic@fepps.edu.rs

† mina.zirojevic@gmail.com

žrtvi postoji uverenje da je trpljenje nasilja i ćutanje o njemu „velikodušna žrtva“, navodi na razmišljanje da se u pozadini takvog ćutanja može kriti i sasvim drugačije osećanje. Razmatrajući kroz interdisciplinarno ogledalo različite oblike nasilja i, shodno tome, različite kategorije žrtava, cilj autora rada je da ukažu da često strah nije ni glavni ni najjači uzrok ćutanja žrtve nasilja. Koraćajući ka tom cilju oni polaze od pretpostavke da iza mnogih ogledala koja otkrivaju strah kao uzrok ćutanja, u tišini se krije ljubav u svojim različitim oblicima.

Ključne reći: žrtva, vršnjaćko nasilje, partnersko nasilje, pokoravanje, sekundarno nasilje, sekundarna viktimizacija